

УДК 81'37'42:811.581

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/93-2-41>**Оксана ОСМАЧКО,***orcid.org/0000-0002-6659-4679**аспірантка кафедри східної і слов'янської філології
Київського національного лінгвістичного університету
(Київ, Україна) osmachko@gmail.com***ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТІВ У МОВОЗНАВСТВІ**

Стаття присвячена теоретичному аналізу поняття концепту як однієї з ключових категорій сучасної когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології. У роботі окреслено, як зміна дослідницької парадигми – від формального опису мовної системи до вивчення процесів осмислення, категоризації й інтерпретації – спричинила зростання уваги до концепту як багатовимірної одиниці, що поєднує знання, культурні моделі, образні та оцінні компоненти, а також способи їхнього мовного втілення. Підкреслено, що концепт не зводиться до логічного поняття або статичної семантичної абстракції, а постає як динамічна структура, тісно пов'язана з досвідом, контекстом і комунікативними умовами. Метою статті є систематизувати основні теоретичні засади розуміння концепту та порівняти підходи до його тлумачення в західній, українській та китайській лінгвістичних традиціях. Проаналізовано методологічні принципи, характерні для кожної з цих шкіл, а також визначено специфіку інтерпретаційних акцентів, що впливають на формування концептологічних моделей. Показано, що західна наукова школа спирається переважно на універсальні когнітивні механізми, українська надає вагу етнокультурному виміру концепту, тоді як китайська інтерпретує його через категорії тілесного переживання, культурної символіки та соціальної етики, що визначає особливі способи концептуалізації.

Отримані результати свідчать, що попри різні методологічні орієнтири, усі традиції визнають концепт багатопрівною, контекстно-залежною одиницею, яка формується у взаємодії мови, мислення та культурного досвіду. Узагальнення підходів дозволяє окреслити ширші можливості для інтегрованого вивчення концептів і підкреслює потребу в подальших міжкультурних дослідженнях. Це дає можливість відкрити шлях до глибшого розуміння механізмів концептуалізації та культурної варіативності мовної картини світу.

Ключові слова: *концепт, когнітивна лінгвістика, етнокультурний вимір, мовна картина світу, міжкультурне зіставлення.*

Оксана OSMACHKO,*orcid.org/0000-0002-6659-4679**Postgraduate student at the Department of Oriental and Slavic Philology
Kyiv National Linguistic University
(Kyiv, Ukraine) osmachko@gmail.com***THEORETICAL BASIS FOR RESEARCH ON CONCEPTS IN LINGUISTICS**

The article examines the concept as a key category of contemporary cognitive linguistics and linguoculturology. The study outlines how the shift in linguistic research – from the formal description of language to the analysis of meaning construction, categorization, and interpretation – has increased the relevance of viewing the concept as a multidimensional unit that integrates knowledge, cultural models, imagery, evaluative components, and their linguistic representation. It is emphasized that a concept is not limited to a logical notion or a static semantic abstraction but functions as a dynamic structure closely connected with experience, context, and communicative conditions.

The aim of the article is to systematize the theoretical foundations of understanding the concept and to compare its interpretations in Western, Ukrainian, and Chinese linguistic traditions. The analysis focuses on the methodological principles characteristic of each school and identifies the interpretative emphases shaping their conceptological models. The study demonstrates that the Western tradition relies primarily on universal cognitive mechanisms, the Ukrainian tradition foregrounds the ethnocultural dimension of the concept, while the Chinese tradition interprets it through bodily experience, cultural symbolism, and social ethics, which determine specific patterns of conceptualization.

The findings show that despite methodological differences, all traditions view the concept as a multilayered, context-dependent unit formed through the interaction of language, thinking, and cultural experience. The generalization of these approaches highlights the potential of an integrated perspective on concept studies and underscores the need for further cross-cultural research. Such an approach contributes to a deeper understanding of conceptualization processes and the cultural variability of the linguistic worldview.

Key words: *concept, cognitive linguistics, ethnocultural dimension, linguistic worldview, cross-cultural comparison.*

Постановка проблеми. Дослідження мови як засобу репрезентації й структурування знань потребує уточнення понятійного апарату, зокрема категорії «концепт». Перехід від опису мови як формальної системи до аналізу процесів осмислення, категоризації та інтерпретації підсилює роль концепту як інструмента, що пов'язує мовну форму з мисленням і досвідом.

Попри тривале вивчення, категорія концепту не має однозначного трактування. У різних наукових парадигмах вона пов'язується з різними площинами аналізу: когнітивними механізмами, культурними моделями, емоційно-оцінними структурами або текстовою діяльністю. Через це саме поняття функціонує як багатовимірна одиниця, яка поєднує знання, образи, культурні смисли та способи їх мовного втілення.

Разом з тим сучасне українське мовознавство здебільшого спирається на європейські та вітчизняні концептологічні підходи, рідко залучаючи теоретичні моделі східних шкіл. Це звужує можливості зіставного аналізу та не дає повної картини того, як різні культурно-пізнавальні системи описують концепт.

Тому актуальним є завдання систематизувати основні теоретичні засади розуміння концепту та порівняти провідні дослідницькі лінії, щоб окреслити їхні спільні засади, відмінності й потенціал для інтеграції.

Аналіз досліджень. Дослідження концепту виокремлюється як пріоритетний напрям сучасної когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології та семантичних розвідок, що обумовлює існування низки багатовимірних підходів до його визначення й аналізу. У вітчизняній лінгвістиці концепт розуміють як одиницю національно маркованої свідомості, яка поєднує раціональні, образні й оцінні складники. Значний внесок у вивчення концептосфери здійснили Т. Вільчинська, І. Голубовська, В. Кононенко, М. Полюжин, А. Загнітко та інші, які створили цілісний фундамент вітчизняної лінгвоконцептології.

У працях Т. Вільчинської концепт постає як структурована когнітивно-семантична одиниця, що репрезентується в тексті через різні типи маркерів: номінативні засоби, образні компоненти, асоціативні зв'язки. Дослідниця наголошує на необхідності аналізу концепту крізь призму текстової діяльності мовної особистості, поєднуючи когнітивні та семіотичні параметри.

І. Голубовська підкреслює етнокультурну зумовленість концептів, вводячи поняття «етноконцепту» – одиниці, що вміщує культурно значущу інформацію та формує специфічні національні смисли в мовній картині світу.

В. Кононенко розглядає концепт як осередок духовно-культурних смислів української мовної традиції, а М. Полюжин пропонує опис його структури, що включає ядро, периферійні когнітивні ознаки, асоціативно-образний та оцінний компоненти.

Типологічний підхід А. Загнітка систематизує концепти за універсальними та національно специфічними ознаками, уточнюючи їхню когнітивну природу й семантичну будову.

На відміну від української концептології, що відчутно орієнтується на культурні й етноспецифічні характеристики, західна когнітивна лінгвістика формує теоретичну основу через моделі категоризації, прототипності та концептуального структурування досвіду. Класичні праці Дж. Лакоффа і М. Джонсона визначають метафору як провідний механізм формування концептів, що організовує повсякденне мислення.

Розвідки Дж. Лакоффа впроваджують прототипну модель категорій, яка демонструє, що концепт не має жорстких меж, а формується на основі подібності й досвіду.

У працях Р. Лангакера та В. Еванса і М. Грін концепти розглядаються як динамічні когнітивні структури, пов'язані з профілюванням, енциклопедичними знаннями та концептуальною композицією.

Теорія ментальних просторів Ж. Фоконьє і модель концептуального блендингу заклали підвалини для пояснення складних механізмів інтеграції смислів.

Сучасна когнітивна соціолінгвістика та критичний дискурс-аналіз у працях К. Гарта демонструють, як концепти функціонують у політичному й ідеологічному дискурсі, впливаючи на сприйняття соціальної реальності.

Специфічний підхід ілюструє китайська когнітивна школа, яка, спираючись на корпус досліджень останніх десятиліть, пропонує поєднання класичних теорій із культурно-метафоричною та тілесно-орієнтованою парадигмами. У фундаментальних працях Zhao Yanfang та Li Fuyin концепт визначається як одиниця, що інтегрує чуттєвий досвід, соціальний контекст і мовну структуру, із акцентом на тілесному пізнанні як базі когнітивних моделей.

Дослідження Hu Zhuanglin та Shu Dingfang розгортають метафорологічний вимір концептів у китайській мові, демонструючи функціонування метафоричних моделей, специфічних для китайського культурного простору.

Аналітичні огляди Qin, Wan & Lin систематизують розвиток когнітивної лінгвістики в Китаї та

демонструють діалог між китайськими і європейсько-американськими школами, підкреслюючи різницю у вихідних філософських установах.

Порівняння трьох дослідницьких традицій – української, західної та китайської – засвідчує, що попри відмінності у методології, всі вони визнають концепт ключовою когнітивною одиницею, яка поєднує мову, мислення та культурний досвід. Спільними є уявлення про багаторівневість концепту, його зв'язок із метафорою, категоризацією та енциклопедичними знаннями. Відмінності стосуються передусім ступеня уваги до культурної специфіки: українська школа акцентує на етнокультурних смислах, західна – на універсальних когнітивних механізмах, а китайська – на тілесному досвіді та культурно мотивованих метафоричних моделях. Таке зіставлення дозволяє окреслити широку межу теоретичних підходів і виявити перспективи інтеграції цих традицій у подальших дослідженнях.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати основні теоретичні підходи до визначення концепту, простежити специфіку його трактування в західній, українській та китайській традиціях і окреслити можливості поєднання цих підходів у межах сучасної концептології.

Виклад основного матеріалу. Поняття концепту має філософські корені, які передували його входженню до сучасної лінгвістики. Ще в межах класичної філософії мова розглядалася як засіб репрезентації мислення, а отже – як механізм формування «понять» про світ. Проте перехід від логічного поняття до когнітивного концепту є результатом еволюції гуманітарного знання ХХ століття.

В українському мовознавстві важливим витоком концептологічного мислення вважають творчість О. Потебні, який наголошував на розриві між «внутрішньою формою слова» та його актуальним значенням. Така інтерпретація передбачає, що за словом стоїть складний комплекс уявлень, асоціацій і культурних нашарувань, тобто те, що в сучасній когнітивній лінгвістиці визначається як концептуальна структура. О. Потебня заклав методологічну основу для подальшого розуміння мови як форми розумової діяльності, у якій значення постає не як статична раціональна категорія, а як динамічний продукт мислення.

Подальший розвиток уявлень про одиниці мислення та їхню мовну репрезентацію пов'язаний із структуралізмом. Фердинанд де Соссюр визначав мовний знак як двоєдиність означуваного та означника, підкреслюючи, що значення не зводиться до матеріальної форми слова. Це створило під-

ґрунтя для відмови від суто денотативного розуміння значення й переходу до семіотичної багатокомпонентності, що стане властивою концепту.

Помітну роль у формуванні поняття концепту в гуманітарному знанні відіграла семіотична модель, запропонована Ч. Огденом та І. Річардсом у праці *The Meaning of Meaning* (1923). Автори описали «трикутник значення», який включав символ, референт і думку/референцію. Саме введення проміжної ланки – ментального образу – стало важливим кроком до сучасної когнітивної інтерпретації концепту як того, що структурує зв'язок між словом і реальністю.

Переломним моментом в осмисленні одиниць мислення стала праця психологині Е. Рош, яка у 1970-х рр. розробила прототипну теорію категорій. Вона довела, що категорії не мають чітко окреслених меж: члени категорії відрізняються ступенем типовості, а у центрі перебуває прототип. Ця концепція стала фундаментом сучасного розуміння концепту як гнучкої, градуальної структури, що відображає досвід суб'єкта.

Загалом витoki концептуальної проблематики демонструють поступовий перехід від: логічного поняття до психолінгвістичного образу, далі – до семіотичної структури, і зрештою – до когнітивної одиниці мислення, яка має культурні, асоціативні, емоційні та мовні виміри. Саме на цьому перетині філософських, семіотичних і психологічних ідей і сформувалося те ядро, яке дозволило лінгвістиці другої половини ХХ століття виокремити концепт як ключову одиницю когнітивної репрезентації світу.

Західна когнітивна лінгвістика сформувала одну з найпопулярніших і найвпливовіших теорій концепту, визначивши його як базову одиницю ментальної репрезентації, що структурує досвід і забезпечує зв'язок між мовою та мисленням. На відміну від структуралістської парадигми, яка зосереджувалася переважно на внутрішній організації мовного знака, когнітивна лінгвістика поставила у центр аналізу людську концептуальну систему як основу формування значень.

Одним із ключових напрямів західної традиції стала теорія концептуальної метафори, розроблена Дж. Лакоффом і М. Джонсоном (1980). Вона виходить із того, що мислення людини структуроване метафорично: абстрактні явища осмислюються через конкретні та тілесно вкорінені сфери досвіду. Метафора «ЧАС – РУХ» або «АРГУМЕНТАЦІЯ – БІЙ» демонструє універсальний механізм, у межах якого концепт формується як проєкція схем одного домену на інший. Це поклало початок розумінню концепту як системи взаємопов'язаних образів, схем і знань.

Прототипна теорія категорій Дж. Лакоффа (1987), що стала продовженням ідей Рош, надала концепту властивостей градуальності, варіативності та багатшаровості. Відповідно, концепт перестав бути чітко окресленою абстракцією та постав як результат перцептивного і когнітивного досвіду, у якому центром є прототип – найтиповіший представник категорії. Це суттєво вплинуло на подальші лінгвістичні моделі концепту.

Значний внесок у розробку концептології зробив Р. Лангакер, чия когнітивна граматика (2017) трактує концепт як енциклопедично насичену структуру, невідривну від загальних знань про світ. Мовне значення постає лише як спосіб профілювання певного аспекту концептуальної структури, тобто мовна форма вказує лише на вибраний його фрагмент. Така інтерпретація підтверджує, що концепти мають складну внутрішню організацію й проявляються у мові частково.

У межах когнітивної семантики важливою є також теорія фреймів, розроблена Ч. Філломом. Фрейм становить структуровану сукупність знань, що організовує концепт як систему ролей, сценаріїв і типових ситуацій. Наприклад, фрейм «КУПІВЛЯ» включає продавця, покупця, товар, гроші, ціну – тобто концепт репрезентується через цілу конфігурацію взаємопов'язаних елементів. Це сприяло розвитку фреймової моделі аналізу концептів у мові.

Подальший розвиток фреймових підходів привів до формування теорії блендингу (концептуального змішування), запропонованої Ж. Фоконьє та М. Тернером. Цей механізм пояснює, як у когнітивній системі відбувається інтеграція різних ментальних просторів у новий концептуальний зміст. Блендинг дозволяє пояснити творення нових концептів шляхом поєднання структур, що раніше не були пов'язані.

Сучасні узагальнення західного бачення представлено в роботах В. Еванса та М. Грін (2018), які трактують концепт як динамічну когнітивну одиницю, пов'язану з мовними значеннями через профілювання та досвідне вкорінення. Автори наголошують, що концепти не є фіксованими абстракціями, а формуються як мережі взаємопов'язаних знань, пов'язаних із тілесністю, перцепцією, культурним досвідом і контекстом.

Значний внесок у сучасне бачення концептів у дискурсивних процесах вніс Л. Барсалу (2017), який підкреслює контекстуальну конструкцію концептуальної структури та її залежність від ситуації. Згідно з цією моделлю, концепти є не стабільними збереженими одиницями, а «концептуальними конструкціями», які щоразу активу-

ються залежно від ситуації, завдання та комунікативного наміру.

Українська лінгвістична традиція сформувала цілісний і впливовий напрям дослідження концептів, який поєднує когнітивний, лінгвокультурологічний та семантичний підходи. На відміну від західної школи, що зосереджується переважно на універсальних когнітивних механізмах, вітчизняні дослідники наголошують на етнокультурній зумовленості концептів, їхньому зв'язку з національною мовною картиною світу та культурною пам'яттю.

Однією з ключових характеристик української концептології є розуміння концепту як осередку колективних смислів, що поєднує раціональні, образні, асоціативні й аксіологічні компоненти. Це дозволяє розглядати концепт не лише як когнітивну структуру, а як елемент культурної сфери, що забезпечує спадкоємність цінностей та символів.

У працях І. Голубовської (2004) вперше системно описано поняття «етноконцепту», яке фіксує специфічні культурні значення, притаманні певній мовній спільноті. Дослідниця підкреслює, що концепти відображають не лише узагальнення досвіду, а й ті смислові доміанти, які закріплені в національній традиції, фольклорі, історичних наративах. Концепт таким чином постає як складник етнічної ментальності, засіб кодування ціннісних орієнтирів та культурних моделей.

У межах української лінгвоконцептології важливе місце займають праці В. Кононенка (2004), у яких концепти розглядаються як «осередки духовно-культурних змістів». Автор підкреслює, що мовна картина світу формується через систему концептів, які перебувають у динамічному взаємозв'язку та становлять концептосферу певної національної спільноти. У такій перспективі концепти постають складниками колективної свідомості, що репрезентують історичний досвід спільноти.

Вагомий методологічний внесок у вивчення структури концепту належить М. Полюжину (2015). Він виокремлює ядро, периферійні когнітивні ознаки, образно-асоціативний та оцінний компоненти концепту, що дозволяє моделювати його внутрішню організацію. Ця структурна модель стала однією з найвпливовіших у сучасній українській концептології та активно застосовується при аналізі окремих концептів у різних видах дискурсу.

Також важливою є наукова школа, представлена Т. Вільчинською (2018), яка запропонувала лінгвокогнітивну методику аналізу концептів у

тексті. Дослідниця наголошує на тому, що концепт проявляється через лексичні, метафоричні, фразеологічні та контекстуальні маркери, які дозволяють реконструювати його структуру. Поєднання когнітивної теорії з текстоцентричним аналізом істотно впливає на сучасні студії концептуальної семантики.

Серед інших вагомих напрямів української науки варто відзначити:

- дослідження мовної картини світу як системи концептів (Лисиченко, 2004);
- розгляд концепту як когнітивно-семантичної проміжної одиниці між значенням і уявленням (Голобородько, 2003);
- підходи до «ментальної архітектури» концепту (Іващенко, 2003);
- порівняльне розмежування поняття й концепту (Януш, 2014).

Усі ці роботи показують, що українська концептологія вибудовується навколо культурного виміру концепту та його ролі у формуванні мовної картини світу. Такий підхід дозволяє бачити в концепті не лише когнітивну структуру, а й носія глибших смислів, пов'язаних із цінностями, історичним досвідом і символічними кодами спільноти.

На відміну від західної та української традицій, де поняття концепту сформувалося в межах когнітивної лінгвістики й лінгвокультурології, **китайська лінгвістична думка** дійшла іншого розуміння – через тілесно орієнтовані філософські уявлення, культурні моделі та специфічні способи концептуалізації світу, що спираються на даоську і конфуціанську філософію.

Основою для сучасних когнітивних студій у Китаї став підхід, у центрі якого перебуває не абстрактна логічна категорія, а пережита тілесність (*tǐyàn* / 体验), яка визначає способи осмислення реальності. У фундаментальній праці Zhao Yanfang (2021) наголошено, що концептуальна система китайської мови вибудовується з опертям на тілесний досвід, просторово-образні схеми й культурно закріплені моделі поведінки. Тому концепт трактується не просто як когнітивна структура, а як втілена модель переживання, у якій поєднано емоційні, психологічні та соціальні компоненти.

Погляди Hu Zhuanglin (2019) розвивають цей напрям, описуючи метафору як ключовий інструмент організації концептуальних структур китайської мови. На його думку, метафоричні моделі не лише структурують мислення, а й репрезентують ті культурні константи, що історично визначають китайський спосіб інтерпретації світу – зокрема

ієрархічність, гармонійність, внутрішній баланс.

У працях Shu Dingfang (2020) простежується прагнення створити узагальнену теорію «китайської метафорології», де концепт розглядається як продукт взаємодії досвіду, соціальних норм і культурних сценаріїв. Дослідник підкреслює, що метафоричні моделі китайської мови (наприклад, «обличчя» як символ статусу та гідності) формують особливий тип концептуальної організації, відмінний від західних аналогів.

Особливої уваги заслуговує опис концептів «гармонії» і «обличчя», які є центральними для китайської культури:

- 和 (*hé*, «гармонія») – ґрунтується на метафорах балансу, узгодженості й внутрішньої рівноваги, що визначає спосіб інтерпретації соціальних відносин.

- Концепт 脸 / 面子 (*liǎn/miàn zi* «обличчя») – охоплює широкий спектр оцінних, соціальних і емоційних складників, що формують поведінкові сценарії у міжособистісній комунікації.

Системний огляд розвитку когнітивної лінгвістики в Китаї подано у праці Qin, Wan & Lin (2022). Автори підкреслюють, що китайська школа вирізняється:

- культурно вкоріненими моделями осмислення;
- високим ступенем контекстуальності концептів;
- синтезом когнітивної теорії з традиційними філософськими уявленнями;
- орієнтацією на аналіз концептів через їхню функцію в суспільних практиках.

Китайська концептологія підтверджує інший акцент: якщо у західній науці центральним є універсальний когнітивний механізм, а в українській – етнокультурна семантика, то в китайській – переживання, тілесність і культурно-національна символіка, що формують особливу типологію концептуальних структур.

Фокусуючись на питанні спільних рис та розбіжностей в розумінні концепту в західній, українській та китайській традиціях, до таких спільних рис в розумінні концепту можна віднести багаторівневу структуру концепту, мовну репрезентацію, що відіграє головну роль в реконструкції концепту, а також його динамічність. Розбіжності у підходах до розуміння концепту існують в усіх трьох традиціях, що відображає культурно-історичні чинники та особливості соціального контексту.

Щодо багаторівневої структури концепту, усі три традиції (західна, українська та китайська) розглядають концепт як одиницю, що поєднує ког-

нітивний, образний, емоційно-оцінний і мовний компоненти. Західна теорія підкреслює динамічність і мережевість (Lakoff, Langacker, Barsalou), українська – внутрішню організацію та ціннісну складову (Полужин, Вільчинська), китайська – комбінацію пережитої тілесності та культурних моделей (Zhao, Hu).

Усі школи визнають, що концепт не існує поза мовою: він проявляється через номінативні засоби, метафоричні моделі, текстові структури й дискурсивні сценарії, що формують мовну репрезентацію як ключ до реконструкції концепту.

В контексті залежності концепту від досвіду, варто наголосити, що досвід – перцептивний, комунікативний або культурний – є основою для формування концепту. Західна школа наголошує на тілесно організованому досвіді; українська – на історичному та культурному; китайська – на переживанні, тілесності й контексті.

У західній традиції концепт змінюється залежно від контексту, в українській – від культурно-історичних чинників, у китайській – від соціальної ситуації, комунікативних ролей та етичних норм, що свідчить про розбіжності у динамічності концептів.

Висновки. Проведений аналіз показує, що концепт є ключовою одиницею, яка забезпечує зв'язок між мовою, мисленням та досвідом. Його

сучасне розуміння виходить за межі суто логічної або семантичної категорії та постає як багатокомпонентна структура, що поєднує знання, образи, оцінки й культурні моделі.

Розгляд різних дослідницьких традицій демонструє, що кожна з них формує власний акцент у поясненні природи концепту: одні зосереджуються на когнітивних механізмах, інші – на культурній специфіці або на тілесно-пережитому досвіді. Попри це, усі підходи збігаються в розумінні концепту як динамічної структури, яка змінюється залежно від контексту та бере участь у формуванні індивідуальної і колективної картини світу.

Такий зіставний огляд не лише окреслює межі існуючих теоретичних моделей, але й показує необхідність їх інтеграції. Поєднання когнітивних, культурологічних і дискурсивних параметрів дає змогу сформувати ширшу інтерпретаційну рамку, здатну пояснювати як універсальні механізми концептуалізації, так і культурну варіативність.

Подальші дослідження потребують залучення різних мовних і культурних матеріалів та розширення міжкультурного аналізу. Це відкриває можливість сформувати комплексну теорію концепту, яка відображатиме багатовимірність людського досвіду та різні шляхи його мовного структурування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вільчинська, Т. П. Слово у вимірі когнітивної лінгвістики. У: Лексика на перетині наукових парадигм : монографія / ред. Л. А. Струганець. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. С. 147–159.
2. Голобородько, К. Ю. Лінгвістичний статус концепту. Лінгвістика. 2003. Вип. 1. С. 16–21.
3. Голубовська, І. О. Етнічні особливості мовних картин світу. Київ : Логос, 2004. 284 с.
4. Іващенко, В. Л. Семантика ментальності концепту. Мовознавство. 2008. № 1. С. 37–43.
5. Кісь, Р. Я. Мова, думка і культурна реальність. Львів : Літопис, 2002. 272 с.
6. Кононенко, В. І. Концепти українського дискурсу. Київ ; Івано-Франківськ : Плай, 2004. 247 с.
7. Лисиченко, Л. А. Лексико-семантичний вимір мовної картини світу. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 191 с.
8. Полужин, М. М. Поняття, концепт та його структура. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство. 2015. № 4. С. 212–222. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnuflm_2015_4_43 (дата звернення: 10.11.2025).
9. Шевченко, О. М. Поняття концепту в сучасній перекладознавчій парадигмі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2021. Вип. 48(4). С. 128–131. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2021_48\(4\)_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2021_48(4)_34) (дата звернення: 11.11.2025).
10. Януш, Х. М. Поняття і концепт. Критерії розрізнення. *Studia methodologica*. 2014. Вип. 37. С. 184–190.
11. Barsalou, L. W. Cognitively plausible theories of concept composition. In: *Compositionality and Concepts in Linguistics and Psychology*. Cham : Springer, 2017. P. 9–30. DOI: 10.1007/978-3-319-45977-6_2.
12. Evans, V. *How Words Mean: Lexical Concepts, Cognitive Models, and Meaning Construction*. Oxford : Oxford University Press, 2009. 400 p.
13. Evans, V., Green, M. *Cognitive Linguistics: An Introduction*. London ; New York : Routledge, 2018. 830 p.
14. Fauconnier, G. *Mappings in Thought and Language*. Cambridge : Cambridge University Press, 1997. 220 p.
15. Hart, C. *Cognitive Linguistics and Critical Discourse Analysis*. London : Palgrave Macmillan, 2014. 228 p.
16. Kövecses, Z. *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford : Oxford University Press, 2020. 375 p.
17. Lakoff, G. *Women, Fire, and Dangerous Things*. Chicago : University of Chicago Press, 1987. 632 p.
18. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors We Live By*. Chicago : University of Chicago Press, 1980. 242 p.
19. Langacker, R. W. *Cognitive Grammar: A Basic Introduction*. Oxford : Oxford University Press, 2008. 584 p.
20. Qin, X., Wan, W., Lin, Z. Cognitive Linguistics in China. In: *The Palgrave Handbook of Chinese Language Studies*. Cham : Palgrave Macmillan, 202

21. 胡壮麟. 认知隐喻学. 北京大学出版社. 2019. 页305.
22. 李福印. 认知语言学导论. 北京大学出版社. 2008. 页327.
23. 束定芳. 隐喻学研究. 上海外语教育出版社. 2020. 页302.

REFERENCES

1. Vilchynska T P (2018) Slovo u vymiri kohnityvnoi linhvistyky. [The word in the dimension of cognitive linguistics] U: Leksyka na peretyni naukovykh paradyhm: monohrafiia [Lexis at the intersection of scientific paradigms: monograph]. Ternopil: Osadtsa Yu V., pp. 147–159. [in Ukrainian].
2. Holoborodko K Yu (2003) Linhvistychnyi status kontseptu. [Linguistic status of the concept] Linhvistyka, 1, pp. 16–21. [in Ukrainian].
3. Holubovska I O (2004) Etnichni osoblyvosti movnykh kartyn svitu. [Ethnic features of language pictures of the world] Kyiv: Lohos, 284 p. [in Ukrainian].
4. Ivashchenko V L (2008) Semantyka mentalnosti kontseptu. [Semantics of the concept's mentality] Movoznavstvo, 1, pp. 37–43. [in Ukrainian].
5. Kis R Ya (2002) Mova, dumka i kulturna realnist. [Language, thought and cultural reality] Lviv: Litopys, 272 p. [in Ukrainian].
6. Kononenko V I (2004) Kontsepty ukrainskoho dyskursu. [Concepts of Ukrainian discourse] Kyiv; Ivano-Frankivsk: Plai, 247 p. [in Ukrainian].
7. Lysychenko L A (2009) Leksyko-semantychnyi vymir movnoi kartyny svitu. [Lexical-semantic dimension of the language picture of the world] Kharkiv: Vyd. hrupa «Osnova», 191 p. [in Ukrainian].
8. Poliuzhyn M M (2015) Poniattia, kontsept ta ioho struktura. [Concept, concept and its structure] Naukovyi visnyk Shkhidnoieuropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Serii: Filolohichni nauky. Movoznavstvo, 4, pp. 212–222. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnuflm_2015_4_43
9. Shevchenko O M (2021) Poniattia kontseptu v suchasni perekladoznavchii paradyhmi. [The concept of the concept in the modern translation studies paradigm] Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia, 48(4), pp. 128–131. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2021_48\(4\)_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2021_48(4)_34)
10. Yanush Kh M (2014) Poniattia i kontsept. Kryterii rozrinnennia. [Concept and concept. Differentiation criteria] Studia methodologica, 37, pp. 184–190. [in Ukrainian].
11. Barsalou L W (2017) Cognitively plausible theories of concept composition. In: Compositionality and Concepts in Linguistics and Psychology. Cham: Springer, pp. 9–30. DOI: 10.1007/978-3-319-45977-6_2
12. Evans V (2009) How Words Mean: Lexical Concepts, Cognitive Models, and Meaning Construction. Oxford: Oxford University Press, 400 p.
13. Evans V, Green M (2018) Cognitive Linguistics: An Introduction. London; New York: Routledge, 830 p.
14. Fauconnier G (1997) Mappings in Thought and Language. Cambridge: Cambridge University Press, 220 p.
15. Hart C (2014) Cognitive Linguistics and Critical Discourse Analysis. London: Palgrave Macmillan, 228 p.
16. Kövecses Z (2020) Metaphor: A Practical Introduction. Oxford: Oxford University Press, 375 p.
17. Lakoff G (1987) Women, Fire, and Dangerous Things. Chicago: University of Chicago Press, 632 p.
18. Lakoff G, Johnson M (1980) Metaphors We Live By. Chicago: University of Chicago Press, 242 p.
19. Langacker R W (2008) Cognitive Grammar: A Basic Introduction. Oxford: Oxford University Press, 584 p.
20. Qin X, Wan W, Lin Z (2022) Cognitive Linguistics in China. In: The Palgrave Handbook of Chinese Language Studies. Cham: Palgrave Macmillan.
21. 胡壮麟 (2019). 认知隐喻学 [Cognitive Metaphorology] 北京大学出版社. 305页 [in Chinese]
22. 李福印 (2008). 认知语言学导论 [Introduction to Cognitive Linguistics] 北京大学出版社. 327页 [in Chinese]
23. 束定芳 (2020). 隐喻学研究 [Studies on Metaphorology] 上海外语教育出版社. 302页 [in Chinese]

Дата першого надходження рукопису до видання: 24.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 10.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025